

SULEIMAN-SAKEN

Stavanger Aftenblad, Postboks 229, 4001 Stavanger

Publisert i perioden 4. januar – 9. oktober 2007

Journalist: Ingeborg Eliassen, ingeborg.eliasen@aftenbladet.no

Metoderapport

«Utlending må ikke i medhold av loven sendes til noe område der utlendingen kan frykte forfølgelse som kan begrunne anerkjennelse som flyktning».

Utlendingslovens kapittel 3, § 15

«Ingen stat skal utvise, returnere eller utlevere en person til en annen stat der det er grunnlag for å tro at han vil stå i fare for å bli utsatt for tortur».

FNs torturkonvensjon, artikkel 3

«Regjeringen vil føre en human, solidarisk og rettssikker flyktning- og asylpolitikk. Norge har en klar moralsk forpliktelse til å ta sitt ansvar for mennesker som trenger beskyttelse. Regjeringen vil bygge flyktning- og asylpolitikken på internasjonale rettsprinsipper uttrykt gjennom menneskerettighetene og flyktningkonvensjonen.

Regjeringen vil føre en flyktningpolitikk som i større grad tar hensyn til anbefalingene fra FNs høykommissær for flyktninger (UNHCR) ».

Soria Moria-erklæringen, politisk plattform for flertallsregjeringen av Ap, Sp og SV, kapittel 17

Hva: Saken handler om den kurdisk-syriske aktivisten Yassin Suleiman. Han ble avvist som asylsøker i Norge, sendt tilbake til Syria, fengslet og torturert der, løslatt etter Amnesty-kampanje, flyktet til Libanon, ble anerkjent som flyktning av FNs høykommissær for flyktninger – og tilslutt hentet tilbake til Norge som kvoteflyktning. Noe tilsvarende har knapt skjedd i norsk asylhistorie. Det var resultat av sterkt og langvarig engasjement fra venner av Suleiman i Norge, Amnesty International, Suleimans advokat, enkelte stortingsrepresentanter – og Aftenbladets journalistikk.

Alt skjedde uten at norske myndigheter innrømmer å ha begått noen feil i behandlingen av Yassin Suleimans opprinnelige asylsøknad, der han forutså hva som ville skje med ham ved retur – og fikk rett.

Hvem: Aftenbladet lå på saken fra begynnelse til slutt, og tilsammen sto over 50 artikler på trykk i papiravisen og/eller på nett fra 4. januar til 9. oktober 2007. De fleste var skrevet av Ingeborg Eliassen (meg), men flere kolleger var innom den i perioden. Det gjaldt særlig Harald Maaland, som fulgte saken godt og som steppet inn hvis jeg var forhindret. Også Steinar Brandslet, Jarle Natland, Bernhard Veland og Isioma Daniel var innom den. Fotografisk medvirket frilanserne Dag Knudsen, Jonas Weltan, Signe Christine Urdal og Aftenbladets Fredrik Refvem på ulike tidspunkt i deknningen av saken. De fleste bildene var imidlertid private foto tatt av venner og kjente før utsendelsen som ble gitt til oss – og bilder jeg tok da jeg i mars besøkte familien mens de lå i skjul i Libanon.

Bakgrunn: Jeg har jobbet journalistisk med norsk asylpolitikk siden slutten av 80-tallet og har hatt innsyn i mange asylsaker – som regel tilfeller som er blitt avslått av norske myndigheter. Dette er altså et spesielt utvalg saker. Opp gjennom årene har det likevel ofte undret meg at Utlendingsdirektoratet (UDI) og Utlendingsnemnda (UNE) kan hevde at alle saker blir «grundig» og «individuell» behandlet. For avslag på asylsøknader er gjerne preget av standardformuleringer og tilsynelatende lettvisning av enkeltmenneskers forsøk på å føre sannhetsbevis for sine historier. Klageinstansen UNE har anledning til å hente inn både et panel av lekfolk og asylsøkeren selv før de tar stilling til klagen. Men de fleste saker havner etter en grovsortering i kategorien «uten vesentlig tvil». Da nøyer UNE seg med å la dem vurderes av én person – og når denne silingen først er gjort, virker det ofte som om vedkommende i liten grad ser med kritiske øyne på førsteinstans-vurderingen i UDI før man avviser klagen.

Jeg har altså ofte stilt meg spørsmål om hvor vanntett asylsøkeres rettssikkerhet er her i landet – og lurt på når denne tilsynelatende «går det så går det»-praksisen ville gå på en smell. Som regel blir imidlertid avviste asylsøkere sendt ut – og ingen hører mer fra dem eller om dem.

3. januar 2007 ringte den lokale kurdiske aktivisten Hamid Ibrahim meg. Han fortalte at kameraten Yassin Suleiman var fengslet av syrisk sikkerhetspoliti, at det var gått to uker og at ingen fikk kontakt med ham, og at familien og han derfor fryktet at Suleiman ble torturert. Jeg skjønnte at dette var en sjelden sak som kunne bli en mulighet til å gå norske utlendingsmyndigheter etter i sømmene. Det er svært uvanlig å få kjennskap til konkret forfølgelse etter tvangsutsendelse fra Norge – enten det skyldes at dette nesten aldri skjer, eller at asylsøkere som får alvorlig trøbbel etter hjemkomst, ikke har tilstrekkelig kontakt med folk i Norge til å få meldt fra.

Men jeg forestilte meg først at dette var en rimelig enkel nyhetssak: Vi avdekket en svikt i asylopolitikken og ville rapportere om hva norske myndigheter ville gjøre for å rette den opp. At det etterhvert skulle bli en lang og utmattende berg-og-dalbane å fotfølge byråkratiet i en sak som virket så prinsipiell, hadde ikke fantasi til å forestille meg.

Politirazzia: Jeg hadde truffet Ibrahim profesjonelt tidligere, men aldri før hørt om Suleiman. Politiaksjonen på Dale mottakssenter i Sandnes 1. november, der Suleiman, samboeren Janar Ibrahim og deres ettårige datter Elen var blitt hentet grytidlig om morgenen og sendt ut av landet, var imidlertid en stor mediasak da den skjedde. Det var trolig den største politirazziaen på et norsk asylmottak noen sinne, og en mengde asylsøkere med avsluttede saker ble sendt ut av landet. Suleiman-familien var blant dem, og ble ikke nevnt i mediedekningen av aksjonen før de ble satt på et fly ut av landet sammen med to norske politifolk som fulgte dem helt til Damaskus, hovedstaden i Syria.

Den første saken vår på trykk sto 4. januar under tittelen «Frykter vennen er blitt torturert». Den bygde på kameratens alarm, som han brakte videre etter samtale med Suleimans gråtende samboer på telefon fra Syria. Artikkelen redegjorde – med kameraten som kilde – for hjemsendelsen med norsk politieskorte, innkallingene til sikkerhetspolitiet før Suleiman forsvant, hans medlemskap i et forbudt kurdisk parti med strafferamme på fire års fengsel, og for avslaget fra UNE som var fattet av nemndlederen alene. Dessuten for en bekreftelse på partimedlemskapet som sikkerhetspolitiet i Syria skulle ha konfiskert i posten på vei til UDI i Norge da Suleiman i søkerprosessen ville bevise at han trengte beskyttelse.

Siden jeg har jobbet med menneskerettsspørsmål i mange år, visste jeg at Amnesty Internationals hovedkontor i London sitter på tung ekspertise om konkrete menneskerettsforhold verden over – og at de snakker med mediene. Derfor ringte jeg også dit og ba om Syria-seksjonen. Jeg ville sjekke hvor begrunnet Hamid Ibrahims bekymring var.

Menneskerettsorganisasjonen har gitt ut rapport om forholdene i syriske fengsler og har dokumentert 38 ulike torturformer i bruk. Da en av deres researchere hørte historien om Suleiman og at ingen hadde hørt fra ham eller faren på to uker, bekreftet hun at det var grunn til bekymring: Det kan være nok å sympatisere med et kurdisk parti – eller være mistenkt for å gjøre det – for å bli fengslet og torturert, sa hun. Og slo fast at Amnesty ville undersøke saken selv.

Jeg ringte også den norske ambassaden i Syria og utlendingsattachéen som hadde tatt imot Suleiman og familien på flyplassen i Damaskus etter uttransporteringen fra Norge. Også hun ville undersøke saken.

I dagene som fulgte, intervjuet jeg på telefon en syrisk menneskerettsadvokat i Damaskus som jeg hadde fått hjelp av kurdere i Stavanger til å finne. Samtidig prøvde jeg å holde kontakt med instansene som hadde sagt de ville sjekke hva som hadde skjedd med Suleiman.

Innsyn: Av erfaring visste jeg at jeg selv ikke ville ha noen mulighet til å komme i inngrep med utlendingsapparatet – eller vurdere sannhetsgehalten i begge partenes påstander i saken – uten fullt innsyn i Suleimans saksmappe. Den hadde hans tidligere advokat i Stavanger. I samråd med meg, ringte Hamid Ibrahim til Suleimans samboer Janar Ibrahim, som samtykket i at vi begge fikk innsyn i både hennes og Suleimans sak. Jeg forfattet en fullmakt som Hamid Ibrahim oversatte til arabisk og som vi fakset til Syria. Janar Ibrahim skrev under og fakset tilbake. Det hele tok flere dager med en rekke forsøk fordi forbindelsen var dårlig. Advokaten fikk til slutt fullmakten, og jeg fikk kopiere hele saksmappen.

Dermed var jeg skodd: Jeg kunne ikke minst lese det nøyaktige referatet fra Suleimans asylavhør hos Politiets utlendingsenhet like etter ankomst til Norge i 2004. Der forklarte han om sin politiske bakgrunn og omstendighetene rundt flukten fra Syria – grunnteksten i asylsaken som UDI vurderte før de avviste saken. Han forklarte blant annet at han hadde sittet et år i fengsel og blitt hardt torturert midt på 90-tallet for å ha deltatt i kurdisk teater, at han var medlem av et navngitt og forbudt kurdisk parti – og at han hadde forlatt landet ulovlig etter å ha ligget i dekning en stund, og etter at det statlige sikkerhetspolitiet hadde vært på døra hjemme hos ham og lett etter ham. Han sa at han ville bli arrestert igjen ved hjemkomst.

Global aksjon: Jeg ringte Amnesty International et par ganger for å høre hva de hadde funnet ut i sine kanaler. Etter noen dager mente de å ha så gode opplysninger om saken at de satte i gang en internasjonal hasteaksjon på vegne av Yassin Suleiman og faren, som også var arrestert samtidig og ikke redegjort for siden. Dermed aktiverte Amnesty sitt verdensomspennende nettverk av flere tusen medlemmer og oppfordret dem til å skrive til syriske myndigheter om sin frykt for at de to ble torturert eller mishandlet – med appell om at de ble løslatt.

Ikke vårt bord: Den norske utlendingsattacheen i Syria var det nå blitt umulig å få tak i for meg på telefon, både på ambassadens nummer og på mobilen. Ambassadør Hans Wilhelm Longva håndterte i stedet kontakten med oss; på epost opplyste han at attacheen nå var på ferie i Norge, at ambassaden verken kunne bekrefte eller avkrefte arrestasjonen, men at ambassaden ville jobbe for å skaffe mer informasjon – vel å merke hvis den ble instruert av norske utlendingsmyndigheter om dette.

Jeg tok telefonen fatt igjen og ringte UDI. Der sa informasjonsavdelingen, etter å ha sjekket, at de ikke hadde noe med saken å gjøre. De viste til UNE. UNE viste til at de ikke hadde noen sak å be ambassaden undersøke uten at Suleimans advokat i Norge ba dem om det. Jeg ringte advokaten. Han sa at han ikke lenger hadde noen klient eller sak etter den begrensede frie rettshjelpen i asylsøkerprosessen og utsendelsen.

Alt dette skrev vi. Og da satte venner av Suleiman – i menighetsbarnehagen der samboeren og datteren hadde gått, og i det kurdiske miljøet – i gang. En kronerulling ga penger til å betale advokaten for å jobbe igjen.

Helomvending: Etter en drøy uke vendte Amnesty også kampanjevåpenet sitt mot norske myndigheter og ba medlemmene verden over skrive til inkluderingsministeren, utenriksministeren og UNE-direktøren og minne dem om Norges menneskerettsforpliktelser. Det var bare andre gangen i historien at Amnesty kjørte en kampanje mot norske myndigheter.

Like etter dette ble Utenriksdepartementet (UD) også plutselig mer interessert i å kommunisere om saken da vi henvendte oss: UDs pressetalsmann slo offensivt fast at UD mente det var «maktpåliggende å få brakt de faktiske forhold på det rene så raskt som mulig». Vi ba stortingsrepresentant Magnhild Meltveit Kleppa (Sp) fra Rogaland om et synspunkt, og hun erklærte seg bekymret og sa hun ville formidle dette til statssekretærene i UD, Arbeids- og inkluderingsdepartementet og Justisdepartementet.

Tre dager etter at saken offisielt var gitt topp prioritet i det norske diplomatiet, fikk familien til Suleiman besøke ham og faren i et fengsel i de kurdiske områdene i Syria, dit fangene var overført fra det statlige sikkerhetspolitiets fengsel i Damaskus. Vår kilde var Hamid Ibrahim i Stavanger, som sto i løpende kontakt med familien – og med meg.

Frigitt: Ytterligere to dager etter dette, ble både Suleiman og faren sluppet fri – etter over en måned i isolat. Samme kveld dro jeg hjem til Hamid Ibrahim for å forsøke å få noen ord med Suleiman. Via Ibrahims pc i stua fikk vi kontakt med den løslatte 33-åringen på webkamera. Hamid og Suleiman hadde hatt kontakt på telefon tidligere på dagen og avtalt et slikt møte. Suleiman satt nervøs i et rykkete nærbilde på en lokal internettkafe i hjembyen og bekreftet at han var sluppet fri, men ville ikke gi nærmere opplysninger. Hans kurdiske venner i Stavanger mente at faren for ytterligere forfølgelse på ingen måte var over.

Amnesty International sentralt avblåste aksjonen overfor syriske og norske myndigheter. Vi intervjuet generalsekretæren i Amnesty Norge, som underveis hadde koplet seg på saken og som gjentok et krav om at Norge hadde ansvar for å hente Suleiman-familien tilbake til Norge.

Flyktet til Libanon: Jeg holdt telefonkontakt med Ibrahim i Stavanger flere ganger i uka, men hørte ikke stort og skrev ikke noe på nærmere tre uker. Men så, midt i februar, kom beskjeden: Suleiman, samboeren og datteren hadde flyktet igjen og tatt seg ulovlig til nabolandet Libanon.

Fra denne dagen kunne jeg ha direkte kontakt med Suleiman. Han snakker rimelig godt norsk og forklarte på telefon at han var blitt innkalt til sikkerhetspolitiet på nytt, derfor satset familien på å dra. De hadde meldt seg for den norske ambassaden i Beirut – og fått til svar at de ikke kunne gjøre noe spesielt for å hjelpe, men hadde henvist til FNs høykommissær for flyktninger. Der hadde familien fått time i april – halvannen måned seinere.

Dokumentasjon nesten umulig: I Stavanger hadde familiens nye advokat, engasjert av venner, sendt en omgjøringsbegjæring til UNE.

Jeg leste papirene i asylsaken på nytt. «Finnes det noen kilder norske utlendingsmyndigheter kan kontakt for å bekrefte din historie eller ditt partimedlemskap?» hadde politiet spurt Suleiman i asylintervjuet. «De kan ta kontakt med generalsekretæren i partiet», svarte Suleiman.

Dette ble øyensynlig ikke gjort.

Bevisbyrden i asylsaker i Norge, ligger i høy grad på asylsøkeren selv. Vedkommende må «sannsynliggjøre» at han står i fare for å bli forfulgt ved retur. Men dette er i praksis vanskelig. Blant annet fordi det råder en kompakt skepsis til dokumenter fra mange land i utlendingsapparatet. Denne bygger på et faktum og er forståelig: Papirer med stempel lar seg mange steder kjøpe.

Faren er likevel at mistenksomheten blir så massiv at personer med ekte dokumenter ikke greier å trenge gjennom.

Mens han ventet på svar på asylsøknaden, hadde Suleiman forsøkt å dokumentere medlemskapet sitt i det forbudte «Progressivt kurdisk parti». I min kontakt med ham i Libanon kom igjen historien jeg hadde hørt fra Hamid Ibrahim den aller første dagen, om at en skriftlig bekreftelse på medlemskapet fra generalsekretæren i partiet som hans familie hadde skaffet for ham, var blitt beslaglagt av syriske myndigheter i posten i denne perioden. Dette var Suleiman blitt klar over fordi familiemedlemmer hadde fått problemer med politiet i kjølvannet av forsøket. Han hadde så bedt generalsekretæren om en ny bekreftelse. Den ble smuglet ut, kom fram og ble ettersendt til UDI.

Sjekket ikke attest: Men da hadde UDI avslått asylsøknaden hans. De så ingen grunn til å vurdere innholdet i attesten, der generalsekretæren bevitnet at Suleiman hadde vært medlem siden 1996 og at han flyktet fordi han trengte beskyttelse mot etnisk og politisk forfølgelse. UDI anså innholdet som ikke «reelt» og undersøkte ikke om det var autentisk. Det gjorde heller ikke UNE.

Men syriske myndigheter brydde seg. Ifølge Suleiman konfronterte sikkerhetspolitiet ham med den konfiskerte erklæringen før de sendte ham til torturkjelleren etter hjemkomst.

Jeg satt på kopi av attesten. Vi trykket utdrag fra den, og Suleimans historie om dokumentet. Typisk, mente Arild Humlen, leder av Advokatforeningens lovutvalg for asyl- og utlendingsrett. Han har lang erfaring på feltet, og jeg kontaktet ham for å høre hvor spesiell Suleiman-saken i hans øyne virket. «Hvis man ikke tar utgangspunkt i at dokumenter kan gjenspeile virkeligheten, står de som faktisk er forfulgt, i en umulig situasjon», sa han. I sin kommentar sa UNE at medlemskap i et forbudt parti ikke var noen avgjørende moment i saken; det som er avgjørende, er den konkrete politiske aktiviteten personen har utøvd. Opplysningene Suleiman ga om sin politiske aktivitet i asylintervjuet, var ikke av en «art eller omfang» som tilsa at han hadde behov for beskyttelse, ifølge UNE.

Høflig byråkrat: Nemnda tok ikke selvkritikk for å ha avslått Suleimans anke. Dette gikk fram av de skriftlige svarene på spørsmål som den hadde ønsket å få skriftlig tilsendt. Men vanligvis gjorde nemndlederen som hadde gjort det endelige vedtaket i Suleimans sak, seg tilgjengelig når vi ringte gjennom hele denne saken, kanskje en gang i måneden. Han holdt også en beundringsverdig forekommende tone gjennom hele dette løpet.

Sint direktør: Sakene våre ble lagt på nett og åpnet for debatt. I Frp-bastionen Rogaland mente endel debattanter at Aftenbladet manipulerte fakta og drev uredelig kampanje for Suleiman. Også UNE-direktør Terje Sjeggstad hevdet i et innlegg i avisen at «oppslagene gir samlet sett et svært misvisende inntrykk av sakens bakgrunn og Utlendingsnemndas befatning med den». For å gi publikum anledning til å sjekke selv, la vi ut på nett UNEs endelige avslag til Suleiman i sin helhet, i forståelse med Suleiman selv.

Intervju i Libanon: I februar og mars oppholdt jeg meg i Egypt i forbindelse med arabiskstudier. Underveis reiste jeg til Libanon. Jeg ville intervju FN's høykommissær for flyktninger og treffe Yassin Suleiman. Den sveitsiske sjefen for høykommissariatet forsikret at UNHCR tok Suleiman-saken alvorlig og snart ville fatte en beslutning om behovet hans for asyl.

Jeg møtte Suleiman for første gang utenfor UNHCR-kontoret i Beirut. Sammen tok vi bussen til Saida, der samboeren Janar og lille Elen subbet rundt i leiligheten der familien holdt seg så skjult de kunne.

Syria har influert sterkt på forholdene i Libanon i mange år, og halve befolkningen oppfatter nabostaten som en tidligere okkupasjonsmakt. Disse ville ikke nødvendigvis oppfatte at kurdiske aktivister også slåss for rettigheter mot den syriske staten. Og de som er pro-syriske, ville ikke kunne forventes å ha sympati for syriske kurderes sak. Alt i alt prøvde Suleiman-familien å ligge så lavt som mulig i terrenget for ikke å påkalle noens oppmerksomhet. Alt de hadde av sikkerhet i landet, var et papir fra FNs høykommissær som skulle virke som en passerseddel ved eventuelle kontroller.

I en lånt leilighet med utsikt over Middelhavet fortalte Yassin Suleiman om hva som hadde skjedd med ham etter returen fra Norge. Han tegnet rominndelingen i torturkjelleren og redegjorde i detalj for torturen han var blitt utsatt for. Beskrivelsene var som hentet ut av Amnesty Internationals rapport.

Lokal støtte: Utover i vår dekning av saken vokste et engasjement for Suleiman og familien i Stavanger-området. Menighetsbarnehagen skrev protestbrev til utlendingsmyndigheter og stortingsrepresentanter. Sandnes Press – Redd Barna Ungdom samlet underskrifter på gata. Venner og andre fortsatte å gi penger, nå til å holde familien med mat og medisiner i Libanon.

Uten tvil flyktning: Fra Kairo ringte jeg til høykommissæren hver uke de neste ukene. Ingenting nytt. Men 19. mars ble Suleiman innkalt til UNHCR-kontoret i Beirut – og fikk beskjeden han hadde håpet på: At FN ga ham og familien flyktningestatus. Suleiman er uten tvil flyktning med behov for beskyttelse i et trygt land, fastslo høykommissæren overfor Aftenbladet. Men noen kritikk av Norges saksbehandling kom FN ikke med: Vedtaket bygde på «hele» Suleimans historie – at han hadde vært fengslet før han kom til Norge, og at han ble det igjen da han ble hjemsendt.

Kritikken var det Amnesty International – nå ved generalsekretæren i Norge – og Suleimans advokat som sto for. De gjentok at norske myndigheter måtte rette opp en feil som var begått og krevde at Norge «umiddelbart» måtte gi Suleiman og familien oppholdstillatelse. UNEs nemndleder fastholdt fremdeles det motsatte: At myndighetene ikke kunne ha forutsett hva som ville skje med Suleiman.

I de neste ukene strevde vi med å forstå hva som foregikk i byråkратиene. Det var åpenbart kontakt mellom norske myndigheter og FNs høykommissær. Men hva den gikk ut på, fant vi ikke ut.

Sjekk med forfølgerne: Og parallelt med denne kontakten, drev norske myndigheter flere undersøkelser i Syria, blant annet overfor syriske myndigheter, og kom til at en ny innkalling til retten som Suleiman hadde gitt dem, var falsk. Dette fikk vi vite gjennom UNEs brevveksling med Suleimans advokat, som vi fikk tilgang til. Selv avviste Suleiman at han skulle ha interesse av å levere et falsk dokument da han ble konfrontert med påstanden. UNE-direktøren hevdet innlegget sitt som sterkt kritiserte vår dekning av saken: «La det derfor være helt klart at UNE alltid søker informasjon i asylsaker på en slik måte at asylsøkerne ikke blir eksponert overfor hjemlandets myndigheter. Dette gjelder også i denne saken».

I FN er det bannlyst å undersøke enkeltsaker med myndighetene i forfølgerstaten – det kan forsterke faren for asylsøkeren og vedkommendes familie. Sakspapirer vi hadde tilgang til, tyder på at norske myndigheter opererer på en annen måte enn det UNE-direktøren ga inntrykk av: Den norske ambassaden i Syria hadde i februar spurt en nettopp friggitt Suleiman om det var greit at hans navn og sak «eksplisitt» kunne bli «referert til i kommunikasjon med syriske myndigheter», som det sto i dokumentet fra ambassaden.

UNE feilfri: Nemndlederen som satte kroken på døra for Suleiman-familien i Norge i 2006, vurderte nå selv om han gjorde en feil da han fattet dette vedtaket. I mai kom han fram til svaret: Ingen feil ble begått, og omgjøringsbegjæringen er avslått.

At saksbehandleren vurderer kvaliteten på sitt eget vedtak, er helt vanlig i forvaltningen, viste det seg da vi sjekket med jus-professor Eivind Smith. Men han anbefalte UNE å innrette seg på en måte som inngir tillit. Suleimans advokat mente ordningen var et uholdbart utslag av «bukken og havresekken».

Suleimans egen feil: Jeg skrev til nemnda for å høre hva nemndlederen mente med påstanden om at årsaken til at Suleiman ble fengslet etter returen, «oppsto i etterkant». Svaret var at Suleiman trolig hadde «utløst interesse fra myndighetenes side» da han unnlot å melde seg til regulær identitetskontroll ved hjemkomst. Suleiman bestrider at dette er årsakssammenhengen; han mener de ville ta ham uansett om han meldte seg eller ikke.

En politisk aktivist som av erfaring fryktet for liv og helse, ble sittende hjemme i stedet for å møte til avhør hos beryktet politi. Med dette innslaget av sivil ulydighet i et diktatur, frir norske utlendingsmyndigheter seg fra alt ansvar i saken.

Storingsrepresentantene Hallgeir Langeland (SV) og Magnhild Meltveit Kleppa (Sp) fulgte med på saken i avisa. Siden Stortinget fra 2001 ga fra seg muligheten til å gripe inn i enkeltsaker på asylområdet og ga UNE det endelige ordet i alle utlendingssaker, er politikerne henvist til å jobbe med rammebetingelsene. De to krevde en gjennomgang av hele Utlendingsnemnda på bakgrunn av Suleiman-saken. Langeland kalte den dessuten en «skandale».

UDI hadde ventet på at UNE skulle evaluere sin egen behandling av Suleiman-saken. Først da nemnda etter tre måneder fastslo at den ikke hadde gjort noen feil og at omgjøringsbegjæringen dermed var avvist, begynte UDI formelt å jobbe med FNs høykommissær. Da var det gått to måneder siden FN slo fast at Suleiman-familien var flykninger og trengte vern et annet sted. Og UDI gjorde ikke dette av seg selv, viste det seg: Staten trengte et konkret initiativ fra en ekstern organisasjon for å sette i gang en formell prosess for å hente familien til Norge. Amnesty International tok dette initiativet.

«Høy prioritet»: I Libanon levde flyktning-familien fra hånd til munn i sin tredje lånte leilighet. Janar Ibrahim var høygravid og syk. Vi holdt jevn kontakt med dem og rapporterte i avisen innimellom.

Vi prøvde å ligge på byråkatiene både i Beirut og i Oslo også i denne fasen, og det ble mange telefoner uten at det var noe nytt å melde. UDI har en treukers-standard for behandling av kvoteflyktning-søknader og hevdet at Suleiman-saken nå hadde «høy prioritet», ikke minst på grunn av den forestående fødselen. Men på grunn av postrutiner og manglende papirer i Amnestys initiativ som måtte skaffes, dro det ut.

Storingsrepresentantene Magnhild Meltveit Kleppa (Sp), Hallgeir Langeland (SV) og Odd Einar Dørum (V) var kontaktet av menighetsbarneheten i Sandnes, som jobbet på vegne av Janar og lille Elen. Like etter skrev politikerne til inkluderingsminister Bjarne Håkon Hanssen og ba ham sørge for at Norge hentet familien tilbake. Det må ikke gå prestisje i saken, sa Dørum i Aftenbladet.

Retts inn i saksbehandlingen: Jeg forsøkte å ligge i forkant av vedtakene som måtte komme og kontaktet igjen IMDI, Integrerings- og mangfoldsdirektoratet, for å høre om de hadde fått noen beskjed om å forberede bosetting av Suleiman-familien. Forrige gang jeg hadde sjekket, var dette ikke skjedd. Men denne gangen traff jeg regionaldirektøren med ansvar for bosetting av flyktninger akkurat mens han og staben satt og vurderte hvilken kommune de ville bosette familien i. På telefonen erklærte han at det ble Stavanger, kommunen som var «flinkest av alle og sier ja på sekundet». Suleiman-familien kan bare pakke og gjøre seg klar, sa direktøren.

Farlig på grunn av medieomtale: Norge ville ta familien tilbake. Men heller ikke UDIs vedtak kunne tolkes som noen innrømmelse av feil. Snarere tvert imot: Det var alt som hadde skjedd *etter* returen til Syria som ga grunnlag for å hente Suleiman tilbake. Blant annet hadde den veldige medieprofileringen forverret situasjonen og bidratt til at familien nå trengte beskyttelse, forklarte UDIs avdelingsdirektør.

10. juli, over åtte måneder etter at de ble vekket av politiet på Dale og skyssset ut av landet, landet Yassin Suleiman, Janar Ibrahim og datteren Elen på Stavanger lufthavn, Sola. «Første gang jeg og min kone kom til Norge, kom vi egentlig inn en bakdør. Nå kommer vi gjennom en åpen dør», sa Suleiman til avisa etter å ha møtt venner og støttespillere i ankomsthallen.

Der slutter det vi i Aftenbladet forlengst kjente som «Suleiman-saken». Familien ble sluset inn i det ordinære og velsmurte mottaksapparatet til Stavanger kommune. De fikk en leilighet å etablere seg i. I august fødte Janar Ibrahim en ny datter. Familien kunne begynne et normalt liv uten frykt.

Asyljournalistikk: Hadde det ikke vært for at Suleiman-saken i utgangspunktet var konkret, dramatisk, personlig og tilsynelatende enkel, ville den nok vært umulig å få på trykk i dagsavisen i uke etter uke i et halvt år. For saken, som virket ganske rett fram i utgangspunktet, fikk etterhvert så mange byråkratiske avstikkere og sidespor at det var krevende å henge med selv, for ikke å snakke om å få utviklingen formidlet på en måte som folk skulle gidde å lese.

På 80-tallet kunne en avvist asylsøker gå til en journalist, journalisten kunne skrive en adjektiv-tung enklilde-artikkel på vedkommendes vegne, og det var en viss mulighet for at utlendingsmyndighetene ville se på saken på nytt. Sånn fungerer det ikke lenger. Utlendingsapparatet er forlengst blitt et stort, profesjonelt og regulert system der mange søkere opplever avstanden til saksbehandler som enorm. Et rop om hjelp i en avisartikkel har ingen annen funksjon enn å vise publikum at disse fenomenene fins.

Aftenbladet har en tradisjon for å se enkeltmenneskene i asylpolitikken. Vi skal være vaktbikkjer og gi beskjed når systemet ikke fungerer etter sin hensikt, og vi skal i slike tilfeller stå på enkeltmenneskers side mot systemet.

For meg virket Suleiman tidlig som et kron eksempelpå en slik sak. Og jeg ble bare styrket i dette inntrykket etterhvert som jeg satte meg inn i forhistorien og sjekket opplysninger: Yassin Suleiman framsto som en troverdig person.

Mistenksomhet og avstand: Saksbehandlerne i utlendingsapparatet har uten tvil en vanskelig jobb. De har å gjøre med mennesker som har tatt spranget ut av håpløse situasjoner i hjemlandet og som for enhver pris ikke vil bli sendt tilbake, enten det er til fattigdom, sosiale konflikter eller politisk forfølgelse. Siden det bare er individuell politisk forfølgelse som i utgangspunktet kan gi opphold, er fabrikkerte historier en del av hverdagen til saksbehandlerne.

Samtidig heter det i lovverk og festtaler at alle asylsøkere får grundig og individuell behandling av sine saker, og at alt selvfølgelig forankres i internasjonale menneskerettskonvensjoner. Det er et krevende løfte å innfri. Ikke minst krever det at byråkratene bevarer et åpent sinn, at de interesserer seg positivt for asylsøkernes forsøk på å føre bevis for sine historier – og at de er interessert i å rette opp feil som uansett kan skje på et så komplisert felt.

Det er ubestridt at Yassin Suleiman ble avvist i Norge og returnert til en politistat beryktet for tortur. Der ble han utsatt for ny fengsling med tortur, slik han selv hadde forutsett i asylintervjuet i Norge.

Som utenforstående skulle man kanskje tro at myndighetene på dette grunnlaget ville kaste seg rundt og sørge for å få Suleiman og hans familie tilbake til sikkerhet i Norge. Det skjedde ikke. Utlendingsapparatet her hjemme reagerte på forholdene på en motstrebende måte. Man prøvde i det lengste å finne grunner til å frasi seg ansvar for situasjonen, og handlet ikke uten at utenforstående hadde presset kraftig på.

Til slutt hentet den norske staten Suleiman og hans familie tilbake, uten beklagelser av noe slag. Ingenting som er sagt til offentligheten, tyder på at Suleimans smertefulle omvei fra Dale til Stavanger vil bli tema for noen selvransakelse internt i UDI eller UNE.

Det er spesielt.

Publiserte saker om Yassin Suleiman i Stavanger Aftenblad 2007
(datoene viser til papirutgaven)

JANUAR

- 4. januar: Frykter vennen er blitt torturert
- 5. januar: Får ikke kontakt med arrestert asylsøker
- 5. januar: - Spør kurdiske grupper om råd
- 9. januar: Amnesty aksjonerer for hjemsendt asylsøker
- 18. januar: Barnehage ber for savnet far
- 18. januar: Alle skyver ansvaret videre
- 20. januar: UD vil oppspore hjemsendt og savnet asylsøker i Syria
- 20. januar: Stavanger-advokat møtte torturofre i Syria
- 22. januar: Kleppa vil granske praksis i asylnemnd
- 23. januar: Familie fikk besøke hjemsendt i fengselet
- 25. januar: Suleiman løslatt i Syria
- 27. januar: - Norge må verne Suleiman

FEBRUAR

- 14. februar: Frigitt asylsøker flyktet til Libanon
- 15. februar: Suleiman-saken til Utlendingsnemnda
- 17. februar: UDI sjekket ikke bevis
- 17. februar: - Ikke nødvendig å undersøke brevet
- 19. februar: UDI: Ber av og til om dokumenter

MARS

- 5. mars: - Hengt etter hendene
- 5. mars: FNs høykommissær: - Vi gjør alle feil iblant
- 7. mars: - Hent Yassin tilbake
- 13. mars: UDI rotet vekk viktig telefaks
- 20. mars: Suleiman er «uten tvil» flyktning, slår FN fast
- 20. mars: - Nå må Norge handle raskt
- 21. mars: - Kan aldri være helt sikre
- 21. mars: Ungt engasjement
- 22. mars: Suleiman må vente på behandling i UDI og UNE
- 22. mars: En pinlig sak for Norge (lederartikkel)
- 31. mars: Suleiman fra hånd til munn

APRIL

- 2. april: FN bruker FN-forbudt metode i Suleiman-saken
- 2. april: Tror ikke på nytt dokument
- 3. april: Absurd teater – eller skandale? (lederartikkel)
- 4. april: Hjelp til Suleiman
- 17. april: Aftenbladet og Suleiman-saken (lederartikkel etter kritisk innlegg fra UNE-direktør Terje Sjøggstad)
- 19. april: Åpnet lommebøker for Suleiman

MAI

- 10. mai: Suleiman avvist igjen
- 10. mai: UNE overså påstand om inhabil saksgang
- 11. mai: Amnesty vil ha dem til Norge på FN-kvoten
- 11. mai: Professor ber UNE lage tillitvekkende ordninger
- 12. mai: Fongslet fordi han «unnlot å møte hos politiet»
- 18. mai: Raud-grøne refsar si eiga regjering
- 19. mai: UDI må ta stilling til Suleiman-appeller
- 31. mai: FN prioriterer Suleiman-saken

JUNI

- 2. juni: FN ber Norge ta imot Suleiman
- 21. juni: Tungt i Libanon for Suleiman
- 26. juni: Stavanger tar imot Suleiman-familien
- 27. juni: Mange gleder seg med Suleiman
- 28. juni: Norgesmestre i flyktningsmottak
- 29. juni: Disse tre fant nytt fotfeste ved hjelp av kommunen

JULI

- 3. juli: Forbereder avreise fra Libanon
- 11. juli: Hentet tilbake til Stavanger

OKTOBER

- 9. oktober: Suleiman takket hjelpere